

ANA HATLARIYLA İMÂMİYYE AKİDESİ*

Ayetullah el- Hâc, Seyyid İbrahim
el- Müsevî ez-Zincânî en- Necefî

Çeviren: Murat Serdar
(Dr.), Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi
mserdar@erciyes.edu.tr

I- Allah

İsnâ Aşera İmâmiyyesi, Allah hakkında şu şekilde bir inanca sahiptir: Allah bir ve tektir. Onun benzeri olan hiçbir şey yoktur. O, kadîm ve ezeldir. Bir başlangıcı ve bir sonu yoktur. O ilk (el- Evvel), son (el-Âhir), bilen (Alîm), hikmet sahibi (hakîm), âdil, diri (Hayy), kudret sahibi (kâdir), ğanî, işiten (semî') ve gören (basîr)'dir. Allah, mahlukatın sıfatlarından hiçbirisiyle vasıflanmaz. O, cisim, suret, cevher veya araz değildir. Onun ağırlığı, hafifliği, hareketi, sükûnu, zamanı ve mekanı yoktur. Kendisine işaret edilemez. Aynı şekilde; Onun bir misli, benzeri, zıddı, arkadaşı veya eşi, çocuğu, ortağı yoktur."Onun dengi olan hiç kimse yoktur."¹ "Gözler O'nu göremez; halbuki O, gözleri görür."²

Kim, Allah'ın yüzünün, elinin, gözünün olduğunu veya dünya semasına indiğini veya cennet ehline ayın görünmesi gibi görüneceğini veya bunlara benzer başka şeyleri tasavvur ederek, Allah'ın mahlukata benzediğini kabul ederse, yaratıcının noksaniyetten münezze olan hakikatini bilmeyen bir kafir olur. Beşinci imamımız olan Muhammed b. Ali b. el-Huseyn b. Ali b. Ebi Talib (a.s.), şöyle demiştir: "En ince anlamlarına varıncaya kadar, vehimlerinize Allah'ı niteleyip, temyiz ettiğiniz şeylerin hepsi, sizin yaptığınız ve yaratılmış özelliklerdir. Allah bunlardan yüce ve münezzehtir." Aynı şekilde, Allah'ın kıyamet gününde kullarına görüneceğini kabul eden kimse de kafirler içinde değerlendirilir.³

II- Tevhid

İmâmiyye Şîa'sı, öncelikle Allah'ın zâtında ve varlığında bir olduğuna inanır ve Onun bütün yönlerden birlenmesi gerektiğini kabul eder. İmâmiyye'nin bu konuda kabul ettiği ikinci bir husus da, Allah'ın sıfatlarında tek ve benzersiz olduğunun kabul edilmesinin zorunlu olmasıdır. İmâmiyye'ye göre Allah'ın sıfatları, zâtının aynı olup ilim, kudret gibi zâtî sıfatlarında, yaratma, rızık verme gibi sıfat-

* Ayetullah el- Hâc Seyyid İbrahim el- Müsevî ez- Zincânî en- Necefî, *Akâidu'l- İmâmiyyeti'l- İsnâ Aşeriyye*, (I-III), Beşinci Baskı, Müessesetu'l- Vefa, Beyrut, 1402-1982, III, 172-185.

1 Bu cümle aynı zamanda bir ayet mealidir (çev. Notu) . krş. 112. İhlas/ 4.

2 Bu cümle aynı zamanda bir ayet mealidir (çev. Notu) . 6. En'am/ 103.

3 Zincânî, Akâid. 172

larda ve her bir kemal vasıfta Allah'ın mislinin, benzerinin, nazîrinin ve ortağının olmadığını kabul etmek zorunludur.

Üçüncü olarak, aynı şekilde, Allah'ın ibadet konusunda da birleşmesi gerekir. Hiçbir şekilde, Allah'tan başka bir şeye ibadet edilmesi câiz olmaz. Namaz veya namaz dışında, ister farz ister nafil, ne şekilde ve ne tarzda olursa olsun, hiçbir ibadet türünde Allah'a bir şeyin ortak koşulması da asla câiz değildir. Kim ibadetine, Allah'a başka bir varlığı ortak kabul ederse müşrik olur. Aynı şekilde ibadetine riâyâ yapan ve Allah'tan başka bir varlığa yakınlaşmayı arzulayan kimsenin hakkında verilecek hüküm, putlara ve taşlara tapanlar hakkında verilecek hükmün aynısıdır. Bunlar arasında bir fark yoktur.

Fakat kabir ziyaretlerine ve yas tutmaya gelince; bunlar, İsnâ Aşere İmâmiyyesi'nin yolunu kötüleyen bazılarının zannettikleri gibi, Allah'a yakınlaşma türünden şeyler değildir. Biz bu hususu kitabımızın birinci cildinde İmâmiyye Şi'asının itikadını ayrıntılı olarak açıklarken zikretmiştik. Oraya bakınız.

III- Allah'ın Sıfatları

Biz Allah'ın "Cemal ve Kemal sıfatları" diye isimlendirilen, ilim, kudret, irade, hayat, subûti, hakiki, kemali sıfatlarının olduğunu kabul ediyoruz. Bunların hepsi Allah'ın zâtının aynı olup, zât-ı ilâhî üzerine zâid olan sıfatlar değildir. Bu sıfatların varlığı ancak zâtın varlığı ile söz konusu olur. Varlık bakımından Allah'ın kudreti, Onun hayatı; hayatı da kudretidir. O, "Hayy" olduğu için "Kâdir", "Kâdir" olduğu için "Hayy"dır. Bu sıfatlar arasında bir ikilik yoktur. Durum diğer kemâlî sıfatlar hakkında da aynı şekildedir. Evet sıfatlar manaları ve mefhumları yönünden farklıdır, hakikatları ve varlıkları açısından ise farklı değildir. Çünkü sıfatlar, zât gibi kadîm ve vâcib oldukları farz olunduklarında, varlık hususunda farklı olsalardı ⁴ vâcibu'l-vücûd olanların taaddüdü kaçınılmaz olur ve hakiki vahdet zedelenirdi. Bu durum ise tevhid akidesine aykırıdır.

IV- Subûti sıfatlar

Yaratma (hâlikiyyet), rızıklandırma (rezzâkiyyet), öncesiz olmak (kıdem), bilici olmak (âlimiyyet) gibi "Subûti Sıfatlar" 'a gelince: Bunlar, hakikatlerinde bir tek gerçek sıfata râci' olurlar ki; bu sıfat, Allah'ın mahlukatını "kayyûmiyyeti" sıfatıdır. Bu, eserleri ve mülâhazalarının farklılığı itibarıyla, diğer sıfatların kendisinden çıktığı bir tek sıfattır.

"Celal Sıfatları" şeklinde isimlendirilen "Selbî Sıfatlar" 'a gelince; bunların hepsi bir tek selbe râci'dirler. Bu da Allah'tan imkanı nefyetmektir. Subûti sıfatları Allah'ın zâtına ziyade yapan ve dolayısıyla kadîmlerin sayısını artırmayı ve vâcibu'l-vücûdun şeriklerinin varlığını ya da Allah'ın bu sıfatlardan mürekkep olduğunu kabul

⁴ Zîncânî, Akâid, 173.

etmiş olan kimsenin sözüne şaşırmanın sonu gelmez. Mevlâmız, müminlerin emîri, muvahhidlerin seyyidi Efendimiz (a.s.) şöyle demiştir: "Allah'a ihlasla bağlanmanın en mükemmel seviyesi şudur: Her bir sıfatın mevsuftan başka olduğuna ve yine her mevsufun da, sıfattan ayrı olduğuna şehadet ederek, sıfatları Allah'tan nefyetmektir." demiştir. Dolayısıyla Sübhan olan Allah'ı vasıflandıran kimse, Ona bir şey katmıştır. Ona katkıda bulunan, Onu ikilemiştir. Onu ikileyen, Onu cüzlere ayırmıştır (parçalardan oluştuğunu kabul etmiştir). Onu cüzlere ayıran ise, Onu bilmiyor demektir.

V- Adalet

İmâmiyye, Allah'ın âdil olup zâlim olmayışının, Onun subûtî, kemali sıfatlarından olduğuna inanır. Dolayısıyla Allah, kararlarında zulmetmez, hükümlerinde haksızlık yapmaz. Kendisine itaat edenleri ödüllendirir, isyan edenleri ise cezalandırır. Kullarını güç yetiremeyecekleri şeylerle sorumlu tutmaz. Onları hak ettiklerinden daha fazlasıyla azaplandırmaz. İmâmiyye, Allah'ın durup dururken, boş yere hasen olanı terk etmeyeceğine, kabîh olanı yapmayacağına inanır. Çünkü haseni, hasen olarak; kabîhi kabîh olarak bildiği, haseni terk etmeye ve kabîhi işlemeye ihtiyacı olmadığı farz edilmekle birlikte; Allah, haseni yapmaya, kabîhi terk etmeye kadirdir. Dolayısıyla hasen, Allah'ın o işi yapmasına bir zarar vermez ki, Allah onu terk etmeye muhtaç olsun. Yine kabîhe bir ihtiyacı yoktur ki, Allah onu yapsın. Bununla birlikte Allah hakîmdir. Bu yüzden Onun fiilinde bu mükemmel nizam ölçü alındığında, bir hikmetin bulunması kaçınılmazdır. Nitekim filozof es-Sebzevârî 1296/1878 şöyle demiştir:⁵ "Her şey Onun yaratılmış nizâmıdır, Onun rabbânî nizâmından neş'et eder."

Ancak Müslümanlardan bazıları, Allah'ın kabîh yani çirkin olanı yapmasını, mümkün gördüler. Allah'ın isimleri bundan mukaddes ve münezzektir. Allah hakkında bilgisi olmayan bazıları da Onun, itaatkarları cezalandırmasını, asileri hatta kafirleri cennete girdirmesini câiz gördüler. Allah'ın, kullarını güçlerinin üstünde olan, güç yetiremeyecekleri şeylerle sorumlu tutmasını, bununla birlikte bu güç yetiremedikleri şeyi terk etmeleri sebebiyle de onları cezalandırmasını câiz gördüler. Onlar Allah'tan zulmün, zorbalığın, yalanın, dolanın sadır olmasını câiz gördüler. Onlar, bu görüşlerine mesnet olarak, "Allah yaptıklarından sorgulanamaz. Ancak onlar yaptıklarından sorgulanacaklar"⁶ şeklinde ve buna benzer delillerle Allah'ın hikmetsiz, amaçsız, maslahatsız, faydasız iş yapmasını kabul ettiler. İşte bu Müslümanlar bu bozuk akideleri sebebiyle, Allah'ı zâlim, zorba, sefîh, oyuncu, yalancı, hilebaz, kabîh olanı yapan, hasen ve güzel olanı terk eden olarak tasavvur ettiler. Allah bu nitelendirmelerin hepsinden münezzeh ve yücedir. Bu küfrün ta kendisidir. Hatta küfrün safhalarından en şedit olanıdır. Allah kitabında şöyle

5 Zîncânî, Akâid, 174.

6 Ayet mealine atf var (çev. Notu). krş. 21. Enbiya/ 23.

buyurmuştur: "Allah kulları için zulüm dilemez."⁷ "Allah sefihleri sevmez"⁸ "Biz gökleri ve yeri ve bunlar arasındakileri, oyun olsun diye yaratmadık."⁹ "Ben cinleri ve insanları ibadet etsinler diye yarattım."¹⁰ Bunlardan başka ayetler de vardır. "Ey Allahım seni tesbih ederiz. Sen bunu boşu boşuna yaratmadın."¹¹

VI- Kaza ve Kader

"Cebriye" diye isimlendirilen bir topluluk, Allah Teâlâ'nın, mahlukatın fiillerinin faili olduğu görüşünü kabul etti. Buna göre, Allah insanları günahları işlemeye mecbur etmiş, fakat bununla birlikte, günahları yüzünden de onlara azap edecektir. Yine Allah insanları itaat etmeye zorlamış, fakat bununla birlikte, zorlandıkları bu itaate karşılık, onlara sevap vermektedir. Çünkü onlar diyorlar ki, kulların fiilleri, hakikatte Allah'ın fiilleridir. Ancak bu fiiller, mecaz (tecevvüz) yoluyla insanlara nisbet edilirler. Çünkü kullar bu fiillerin mahallidirler. Bu görüşün arkasında yatan neden, varlıklar arasındaki tabii sebepliliği inkar etmektir. Zira Allah, hakiki sebeptir ve ondan başka sebep yoktur. Onlar, varlıklar arasındaki tabii sebepliliği inkar etmişlerdir. Çünkü onlar zannetmişlerdir ki, bu anlayış Allah'ın ortağı olmayan tek halık olmasının gereğidir. Bu sözü söyleyen kimse, bu kabulünden dolayı zulmü, Allah'a nisbet etmiş olur. Allah varlıkları ancak sebepleriyle yaratır.

Diğer bir topluluk ki, bunlar "Müfeviza" diye isimlendirilir, Allah'ın fiilleri mahlukata tefvîz ettiğini (kullara yetki verdiğini) ve fiillerin zât-ı ilâhîye nisbet edilmesinin, kendisine noksanlık vereceği düşüncesiyle Allah'ın kudretini¹², kazasını, takdirini o fiillerden kaldırdığını kabul etmişlerdir. Yine onlar varlığın özel sebeplerinin olduğunu, bunların hepsinin, sebeplerin sebebinde nihayet bulunduğunu, ilk sebebin ise Allah olduğunu söylemişlerdir. Bunu söyleyen kimse Allah'ı saltanatından çıkarmış, Onunla birlikte başka bir varlığı, yaratmada Ona ortak koşmuş olur. Bu konuda doğru olan, Cafer b. Muhammed'in (a.s.) dediği şu sözdür: "Ne cebir vardır, ne de tefvîz. Tam tersine iş, bu ikisi arasındadır." Bu konuda Akâid kitabımızın birinci cildine müracaat ediniz.

VII- Nübüvvet ve İmâmet

İmâmîyye Şîa'sı, peygamberliğin ilâhî bir elçilik ve rabbânî bir vazife olduğuna inanır. Allah, salih ve insan olarak kendisine yaklaşan kulları arasından dilediği ve seçtiği birilerini peygamber yapar ve onları diğer insanlara elçi olarak gönderir. Peygamber gönderilmesinin çeşitli hikmet ve maksatları şöyle ifade edilebilir:

7 40. Ğafir (Mümin)/ 31.

8 Kur'an'da bu mealde bir ayete rastlayamadık. Muhtemelen yazım hatası var. Doğrusu Allah zalimleri sevmez olacaktı. krş. 3. Al-i İmran/ 140

9 21. Enbiya/ 16.

10 51. Zariyat/ 56.

11 Bu cümle aynı zamanda bir ayet mealidir. krş. 3. Al-i İmran/ 191.

12 Zincânî, Akâid, 175.

İnsanlara dünya ve ahirette yarar ve zararlarına olacak şeyleri göstermek, onları ahlak bozukluğundan ve kötü adetlerden temizlemek, hikmet ve marifeti öğretmek, mutluluk yollarını ve iyi olanı bildirmek, insanlığın kemâlini, insanlığa yakışan şeylerin ne olduğunu, dünyada ve ahirette derece derece yükselme mertebelerini tebliğ etmek.

VIII- Peygamberlerin İsmeti

Biz, peygamberlerin hepsinin masum olduklarına inanırız. Aynı şekilde on iki imamın da (Aleyhim cem'ân et- tahiyyâtü ve'z- zekiyyât) masum olduklarına inanırız. Bu konuda bir kısım Müslümanlar bizden farklı düşünürler. Onlar, imamlar şöyle dursun, peygamberler için bile ismet sıfatını gerekli görmezler. İsmet, büyük küçük tüm günahlardan, isyanlardan, hatadan ve unutmaktan korunmuş ve münezzeh olmaktır. Hatta, peygamberlerin kişiye yakışmayan davranışlardan görülen yolda yemek yemek, yüksek sesle gülmek, yaygın örfte işlenilmesi hoş görülme-yen her hangi bir şeyi yapmak gibi kusurlardan bile münezzeh olmaları vâcibtir.

IX- Peygamberlerin Özellikleri

Biz, nebînin masum olması gerektiğini kabul ettiğimiz gibi¹³ onun, cesaret, siyaset, tedbir, sabır, akıllılık (fitnet), zekilik gibi ahlâkî ve aklî sıfatların en mükemmelleri ve en üstünleriyle muttasıf olmaları gerektiğine inanırız. Ayrıca biz, peygamberin soyu temiz, güvenilir, doğru sözlü, peygamber olmadan önce de yüz kızartıcı davranışlardan münezzeh olmasının gerektiğine inanırız. Çünkü ancak bu sayede kalbler onun hakkında mutmain olur, nefisler ona güven içinde yönelir ve hatta peygamberlik gibi böyle büyük bir makam, ancak bu nitelikler ile hak edilebilir.

X- Peygamberler ve Kitapları

Biz, icmâlî olarak, tıpkı onların masum ve temiz olduklarına iman ettiğimiz gibi, bütün nebî ve resullerin hak üzere olduğuna iman ederiz. Onların nübüvvetlerini inkar etmek, onlara sövmek veya onlardan biriyle alay etmek küfür ve dinsizliktir. Çünkü bu durum, bize o peygamberlerden ve onların doğru sözlülüğünden haber veren peygamberimizi yalanlamak olur. Aynı şekilde onların kitaplarına ve kendilerine indirilenlere iman etmek de vâcibtir. Fakat bugün insanların ellerindeki Tevrat ve İncil'lere gelince; bunların, indirildikleri halden başka bir hale sokularak, tahrif edilmiş oldukları sabittir. Çünkü bu kitaplarda hevâ ve tamâ' sahiplerinin oyunları ile değiştirme, başkalaştırma, ilâve, Musa ve İsa'dan sonra olan olayları bu kitaplara ekleme gibi bir takım kusurlar bulunduğu açıktır. Hatta denilebilir ki, bugün mevcut Tevrat ve İncil'lerin tümü veya çoğu kısımları, tâbileri ve taraftarları

tarafından Hz. Musa ve İsa'dan sonra uydurulmuş kitaplardır.

XI- İslam Hukuku (İslam Şeriatı)

İmâmiyye Şîa'sı, Allah katında dinin İslam olduğuna inanır. İslam, dinlerin en sonuncusu ve en mükemmeli, insanın mutluluğu konusunda en derini, dünya ve ahirette insanların faydalarına olan şeyleri toplaması bakımından en geniştir. İslam asırlar ve dehirler boyu bozulmadan ve değişmeden bâkî kalacak ve geçerli olacak bir dindir. O, insanlığın muhtaç olduğu ferdî, içtimâî, siyâsî nizamları kendinde toplayıcıdır. İslam, şeriatların en sonuncusu olup, zulüm ve fesada dalmış insanlığı ıslah edecek, ondan başka bir şeriatın gelmesi beklenemez. Hakikat böyle olunca, İslamın bir gün kuvvet bulacak olması kaçınılmazdır. Çünkü İslam adaleti ve kanunlarıyla medeniyeti içine alır. Şayet İslam şeriatı yer yüzünde kanunlarıyla tam ve doğru bir şekilde tatbik edilseydi İslam Dini insanlar arasında yayılır, onların mutluluğunu tamamlar, yeryüzünde putlara tapan hiç kimse ve batıl mezheplerin hiçbirisi kalmazdı.¹⁴

XII- En Büyük Peygamber

İmâmiyye, İslam peygamberliğinin sahibi olan Muhammed b. Abdullah b. Abdulmuttalib b. Haşim b. Abdimenaf'ın (s.a.v.) nebîlerin sonuncusu, resûllerin efendisi ve peygamberlerin her anlamda en üstünü olduğuna inanır. Nitekim Hz. Muhammed (s.a.v.), tüm insanların efendisi olup, hiçbir fazıl, fazilette onunla boy ölçüşemez, hiç kimse asalet konusunda ona ilişemez, hiçbir akıl sahibi, akıl konusunda ona yaklaşamaz. Mahlukat içinde ona benzeyen bir başka şahıs yoktur. Zira o, insanlığın başlangıcından kıyamete kadar yüce bir ahlak üzere olan tek insandır.

XIII- Kuran

Biz, Kuran'ın, Allah tarafından, nebîlerin en şerefli olan Hz. Muhammed b. Abdullah (Allah'ın salat ve selamı onun üzerine olsun) lisanı üzere indirilmiş, ilâhî bir vahiy olduğuna inanırız. Bizim inanışımıza göre, Kuran'da her şeyin açıklaması vardır. O, Hz. Muhammed'in (s.a.v.) ebedî mucizesidir. O öyle bir mucizedir ki, belâğat, fesâhat ve ihtiva ettiği hakikatler ve yüksek ilimler hususunda insanlar, onun benzerini yapmaktan acizdirler. Bunun yanında insanlar, tebdil, tağyir, tahrif, ekleme, çıkarma gibi teşebbüslerle Kuran'ı bozmaya da güç yetiremezler. Kuran'ın tahrif edilmediğinde, kendisine bir şey ilave yapılmadığında ve yine kendisinden bir şey çıkarılmadığında bütün İsnâ Aşeriyye İmâmiyye uleması icmâ etmişlerdir. Hatta onlara göre Kuran'ın orijinalliğini koruyor olduğunu kabul etmek zarûrîdir. Kim onlara tahrif, ziyade, noksan iddialarını nisbet ederse, o yalancı ve iftiracıdır. Bizim önümüzde duran okuduğumuz bu Kuran, Nebî (s.a.v.)' e indirilmiş olan Kuran'ın kendisidir. Kim bu Kuran'ın içinde bundan başka bir şey olduğunu iddia ederse, o

tahrif edici, mugalatacı, şüpheci biridir. Bunların hepsi doğru yolda olmayan kimse-lerdir. Gerçek şu ki, Kuran "Önünden ve arkasından batılın gelmeyeceği"¹⁵ Allah kelamıdır.

XIV- İmâmet, İmamların Sayıları ve İmamsız Bir Asrın Olmayacağı

İmâmiyye Şîa'sı imâmetin Allah'ın ezeli ilmiyle seçtiği ve resûlüne, delâlet etmesini emrettiği, ilâhî bir mansıb, rabbânî bir vazife olduğuna inanır. İmâmet, dinin asıllardan birisidir. İman, ancak imâmete inanmakla tamam olur. Bu konuda, ne kadar büyük ve yüce olurlarsa olsunlar ataları, ehliyetli kişileri ve eğiticileri taklit etmek câiz değildir. Bilakis tevhid ve nübüvvet konularında nazar ve istidlâlde bulunmanın vâcib olduğu gibi, imamet konusunda da etraflıca düşünmek ve delil aramak vâcibtir.¹⁶

Başka bir ifadeyle biz diyoruz ki; imâmet, nübüvvetin devamıdır. Resûllerin ve nebîlerin gönderilmesini gerektiren delil, aynı zamanda, resûlden sonra imamın nasbedilmesini de gerektirir. Bundan dolayı biz, imâmetin ancak Allah tarafından, resûlünün veya bir önceki imamın dili üzere konulan bir nass ile olacağını kabul ediyoruz. İmâmet, insanların çoğunun Ebu Bekir'e nispetle yaptıkları gibi, halkın seçimi ve tercihi ile değildir. İmâmet, insanların kendilerine bir imam tayin etmeyi istedikleri zaman tayin ettikleri, imamsız kalmak kendilerine uyduğu için tayinini terk etmeyi istedikleri zaman da terk ettikleri bir şey değildir. Tam tersine zamanının imamını bilmiyor olduğu halde ölen kimse, Resûl-ü azam'dan müstefiz hadisle sabit olduğu gibi, cahiliye ölümü üzere ölmüş olur.

Bu hadise göre hiçbir asrın, kendisine itaatın farz kılındığı ve Allah tarafından nasbedilmiş bir imamdan yoksun kalması câiz olmaz. Bu imam, ister bir beşerin babası olsun veya olmasın, ister insanların yardım ettiği veya yardım etmedikleri biri olsun, ister insanların kendisine itaat ettiği veya etmediği biri olsun, ister göz önünde hazır olan veya insanların gözlerinden gâib ve gizlenmiş biri olsun hiç fark etmez. Çünkü peygamberin de (s.a.v.) mağarada ve dağ yolunda gözden kaybolduğu sahih haberlerle bildirilmektedir. İmamın gözden kaybolması da mümkün ve sahihtir. Aklın hüküm vermesi açısından gaybetin uzunluğu ve kısalığı arasında bir fark yoktur.

XV- İmamların İsmeti

Biz, imamın da, nebî gibi, çocukluktan ölene kadar, kasıtlı veya hatâen görünen veya gizli kalmış rezil şeylerin ve çirkinliklerin hepsinden masum olduğuna inanırız. Aynı şekilde imamın, hata etmekten, yanılmaktan ve unutmaktan korunmuş olduğunu kabul ederiz. Çünkü imamlar, şeriatin koruyucularıdır ve göze-

15 41. Fussilet/ 42.

16 Zincânî, Akâid, 178.

ticileridir. Onların bu husustaki durumları, tıpkı Nebî (s.a.v.)'in durumu gibidir. Peygamberlerin masumiyetlerine inanmamızı gerektiren delilin bizzât kendisi, imamların masumiyetlerini kabul etmemizi gerektirir. Nebînin ve imamların ismeti konusunda bir farklılık yoktur.

XVI- imamların Sayısı

İmâmiyye, imamların on iki kişi olduklarını, bunların ilkinin, Müslim'in Sahih' inde,¹⁷ Ahmed b. Hanbel'in Müsned" inde "İmâret kitabı" 'nda geldiği gibi, Ali b. Ebi Talib (a.s.), sonuncusunun el- Hücet, el- Mehdî b. Hasan (a.s.) olduğunu kabul eder. Müslim, Câbir b. Hamza'dan rivâyet eder ki; Allah resûlü (s.a.v.) şöyle demiştir: "Bu din, kıyamet vaktine veya size hepsi de Kureyş'ten olan on iki halife / imam gelene kadar kâim olacaktır." Gerçek imamlık sıfatı kendilerinde olan imamların hepsi, kendilerine Hz. Peygamber' den nassla bildirilmiş şer'î hükümlerde bizim müracaat edeceğimiz kaynaklardır. Onların isimleri şöyledir:

Ebu'l- Hasen, Ali b. Ebi Talib (A. S.): Fil senesinden sonra ve hicretten 30 sene önce Kabeî Mükerrreme'de doğmuş, hicretten 40 sene sonra katledilerek şehit edilmiştir.

Ebû Muhammed, el- Hasen b. Ali, ez- Zekî, h. 2- 50.

Ebû Abdillâh, el- Huseyn b. Ali, Seyyidu's- şühedâ (şehitlerin efendisi), h. 3- 60.

Ebû Muhammed, Ali b. el- Huseyn, Zeynu'l- âbidîn, h. 38- 95.

Ebû Ca'fer, Muhammed b. Ali, el- Bâkır, h. 57- 114.

Ebû Abdillâh, Ca'fer b. Muhammed, es- Sâdık, h. 83- 148.

Ebû İbrahim, Musa b. Ca'fer, el- Kâzım, h. 128- 183.

Ebu'l- Hasen Ali b. Musa, er- Rızâ, h. 148- 203.

Ebû Ca'fer, Muhammed b. Ali, el- Cevâd, h. 195- 220.

Ebu'l- Hasen, Ali b. Muhammed, el- Hâdî, h. 212- 254.

Ebû Muhammed, el- Hasen b. Ali, el- Askerî, h. 232- 260.

Ebu'l- Kâsım Muhammed b. el- Hasen, el- Mehdî, h. 255- ...? : O, el- Hasen'in oğlu, asrımızda gâib olan ve beklenen "el- Hücet" 'dir.

XVII- Mehdî

Fâtıma'nın evlatlarından olan Mehdî'nin (aleyhimesselem) âhir zamanda yeryüzünü, zulüm ve zorbalıkla dolduktan sonra, doğruluk ve adaletle doldurmak için zuhur edeceği müjdesi yüce Peygamberden (S.A.V.) tevâtür yoluyla sabittir. Müslümanlar bu kesin bilgiyi tescil etmişler, Şîî alimler, Mehdî'nin gözden kayboluşu (gaybet) zamanı olan h. 260'tan bu zamanımıza (h.1392) kıymetli kitaplar yazmış-

lardır.¹⁸

XVIII- Ehl-i Beyt Sevgisi

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "Deki: Ben buna karşılık sizden akrabalık sevgisinden başka bir ücret istemiyorum."¹⁹ İmâmiyye Al-i Beyt'e yapışmanın vücûbiyyetinden başka, onları sevmek ve onlara muhabbetle bağlanmanın her bir müslümana vâcib olduğuna inanır. Çünkü Allah zikredilen ayette Al-i Beyt'i sevmek konusunda insanlara bir sorumluluk yüklemektedir. Peygamberimiz (S.A.V.)'den mütevatiren rivayet olunmuştur ki; Al-i Beyt'i sevmek, imanın alâmeti, onlara düşmanlık etmek ise münafıklık alâmetidir. Yine peygamberimizden tevâtürle gelmiştir ki; Âl-i Beyt'i seven Allah ve Resûlünü sevmiş olur, onlara buğzeden, Allah ve Resulüne buğzetmiş olur. Al-i Beyt'i sevmek İslam Dini'nin şüphe ve tartışma kabul etmez olan zarûriyatından bir farzdır. Mezhepleri ve görüşleri farklı farklı olmalarına rağmen, küçük bir azınlık müstesna, tüm Müslümanlar Al-i Beyt'i sevmek konusunda ittifak etmişlerdir. Bu ittifakın dışında kalan işaret ettiğimiz o küçük topluluk, Hz. Muhammed'in ailesinin düşmanlarından oldukları kabul edilen "Nevâsıb" denilen fırkadır. Yani bunlar, Hz. Muhammed'in Al-i Beyt'ine düşmanlığı nisbet eden ve bu yüzden, İslamın sabit ve kesin bir zaruretinin inkar etmiş sayılan kimselerdir. Namaz ve zekat'ın vücûbiyyeti gibi, İslam'ın gereklerinden olan bir şeyi inkar eden de, risâlet prensibini inkar etmiş sayılır. Hatta böyle biri, gerçekten risâleti inkar etmiş olur.

XIX- İmamlar

Biz, imâmet konusunda büyük laflar eden "Ğulât" ve "Hulûliyye" fırkalarının inandıkları gibi bir itikada sahip değiliz. Tam aksine bizim samimi inancımız, imamların bizim gibi insan olduklarıdır. Ancak onlar, bizde olmayan bir takım şeylere, farklı özelliklere sahiptirler. Onlar, Allah'ın seçtiği ve değer verdiği yüce insanlardır. Allah onları velayetiyle sevmiştir. Çünkü onlar, ilim, takvâ, cesaret, cömertlik, iffet gibi insanlığa yakışan olgunluk derecelerinin en yükseklerindedirler. Onlar, yüksek ahlak ve övülmüş sıfatların hepsini kendilerinde toplamışlardır. Hiçbir insan, bu konuda onlara yaklaşamaz. Bu sayede onlar, Hz. Peygamberden (S.A.S.) sonra, insanlara bırakılan hükümler, Kuran'ın açıklanması ve diğer hükümlerde imam, yol gösterici ve mercî olmaya hak kazanmışlardır.

XX- İmamın Nass ile Tayini

İmâmiyye, imâmetin de nübüvvet gibi, ancak Allah tarafından²⁰ peygamberinin diliyle veya nass ile tayin edilmiş bir önceki imamın diliyle bildirilen bir nass

18 Zincânî, Akâid, 180.

19 42. Şura/ 23.

20 Zincânî, Akâid, 181.

ile olacağına inanır. İmama kendisinden sonra kimin imam olacağı nassla bildirilince, bu hususta imâmetin hükmü, nübüvvetin hükmü gibidir; aralarında bir fark yoktur. Bu yüzdendir ki, insanların Allah'ın tüm insanlar için yol gösterici ve müşit tayin ettiği kimse hususunda hüküm verme hakları yoktur. Tıpkı insanların imamı belirleme, aday gösterme veya seçme haklarının bulunmadığı gibi. Çünkü kendisinde temiz nefsinden kaynaklanan, bütün insanlara imam olmanın yükünü tamamen taşıyabilecek bir istidat bulunan bir şahsiyetin ancak Allah'ın tarif etmesiyle bilinebilir olması kaçınılmazdır.

Biz, Hz. Peygamberin (S.A.S.) Hz. Ali'yi, halkın içinde, kendisinden sonra halife ve imam olarak nassla tayin ettiğine inanıyoruz. Allah Resûlü amcasının oğlu Ali b. Ebi Talib'i bir çok mekanda müminlerin emîri, vesâyetin emîni, halkın imamı olarak tayin etmiş, onu bu makama getirmiş, "Ğadir" günü "Müminlerin Emîri" olarak onun için biat almış ve demiştir ki: "Dikkat edin! Ben kimin mevlâsı isem, bu Ali de onun mevlâsıdır." Nitekim biz bu hususu detaylı olarak, Kuran ayetleri ve mütevatir rivayetlerle delillendirerek daha önceki bölümde zikretmiştik.²¹

XXI- Ahiret ve Tekrar Dirilme*

İmâmiyye, Allah'ın insanları öldükten sonra, kullarına vaad edilen günde, yeni bir yaratılışa dirilteceğine inanır. Bu sayede Allah itaat edenleri ödüllendirecek, isyan edenleri ise azaba uğratacaktır. Daha açık bir ibareyle; meâd, dinin temel prensiplerinin beşincisidir. Her mümin Müslüman Şîi, Allah'ın kıyamet gününde, her ruhun daha önceki yaptıklarından hesaba çekilmesi için, ruhları dirilteceğine ve onlara kendi cesetleriyle cesetlenmiş halde hayatı yeniden iade edeceğine inanır. Günahkar ve günahsız insanların, hayatta kötülük yapanlarla iyilik yapanların eşit olması adalet değildir. Ahirete iman etme esasını bütün ilâhî şariatlar ve semâvî dinler teyid etmişler ve insanın ikinci kez hayata döndürülecek olmasını kabul etmeyi dinlerinde temel bir prensip saymışlardır. Kuran-ı Kerimde ahiretin varlığını bildiren ayetler pek çoktur. *Akâidu'l- İmâmiyye* isimli kitabımızın birinci cildine müracaat ediniz.

XXII- İmâmiyye'nin Dinin Fürûatı Ve İslam'ın Farzları Konusundaki Görüşleri

Dinin fürû'atı, Şîa'ya göre pek çoktur. Bunların en meşhuru

1. Namaz
2. Zekat

21 Zincânî, Akâid,182.

* Yazarın, Akâid isimli kitabının çevrisini yaptığımız bu bölümünde, "Şi'anın Adaletsizlik ve Zülüm Hakındaki inancı", "Zalimlerle Yardımlaşma", "Zalim Devlette Görev Yapma", Hükümet Vazifelerine Girmenin Cevazı" gibi başlıklar, direkt akideyle ilgili görülmediği için çeviriye alınmamış ve bu başlıkla devam edilmiştir.

3. Senede bir ay, Ramazan ayında oruç
4. Mustehap olduğu için her sene hacca gitse de, ömürde bir kere farz niyetiyle, Allah'ın evi Kabe'yi haccetmek.
5. İnsanın ganimet olarak elde ettiğinin beşte birini vermesi.

Müşrikler ve kafirler İslam'ın mukaddesatına saldırdıklarında, İslam'ın düşmanları karşısında cihat etmek. İslam ülkesini savunmak her birey için farzdır. Bizim inancımız, Allah Resulünün getirdiği her bir hüküm kendisinde şüphe olmayan hakikattir. Onun getirdiği her hükme iman etmek, tutunmak vâcibtir. Bunların ayrıntıları, Câferî fıkhrında mevcuttur. Câferî fıkhrının kitapları temizlik konusunun başından diyetlere kadar bu ayrıntılarla doludur ve dünyada tanınmaktadır. Mesela,

1. İyiliği emretmek,
2. Kötülükten sakındırmak,
3. Velâyet,
4. Berâet bunlar arasında yer alır.

Şâ'nın, Ehl-i Sünnet ile fûrû'atta olan ihtilafları, dört mezhebin birbirleriyle olan ihtilafları gibidir.²²

22 Zincânî, Akaid,184.